

**Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Одеська політехніка»
Національна спілка документознавців України
Одеська національна наукова бібліотека
Одеська обласна універсальна наукова бібліотека
імені М. С. Грушевського
Маріупольський державний університет
Національний університет «Острозька академія»
Західноукраїнський національний університет
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Національний університет «Львівська політехніка»
Херсонський державний університет**

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ:
ТЕОРІЇ ТА ІННОВАЦІЇ**

**МАТЕРІАЛИ
X Міжнародної науково-практичної
студентської конференції**

Одеса, 20 березня 2025 р.

УДК 37.018.5:930.25]:004.9

Катерина Чех,
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
Науковий керівник – к. філол. н., доцент кафедри
українознавства, культури та документознавства
Дерев'янка Л. І.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ОСНОВА ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ АРХІВНОГО ВІДДІЛУ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

У дослідженні проаналізовано основні методи імплементації сучасних цифрових технологій для автоматизації обліку, збереження, пошуку та управління архівними документами закладу освіти.

Ключові слова: *цифрова трансформація, архівний відділ, інформаційні технології, заклад освіти, автоматизація.*

The study analyzes the key methods of implementing modern digital technologies to automate the accounting, storage, retrieval, and management of archival documents in an educational institution.

Keywords: *digital transformation, archival department, information technologies, educational institution, automation.*

Стрімкий розвиток інноваційних технологій, програмного забезпечення, автоматизованих систем, електронних та комунікаційних засобів зв'язку зумовлюють потребу тотальної інформатизації архівної справи. Питання якісної організації цифрової інфраструктури, упровадження інтернет-сервісів і використання сучасних інформаційних ресурсів у закладі освіти набуває ключового значення і для роботи архівного відділу, який є не лише сховищем документів, а й важливим інформаційним центром забезпечення доступу до історичних матеріалів, навчальних ресурсів та адміністративної документації.

Основою цифровізації архівної системи є імплементація комплексних технологічних рішень, які спрямовані на оптимізацію процесів збереження, управління та доступу до архівних матеріалів. Вона реалізується комплексним використанням хмарних сервісів, платформ управління численними даними, засобів розпізнавання зображень, блокчейн-рішень для перевірки автентичності документів тощо. Зокрема активно застосовують в архівах закладів освіти системи DSpace, EPrints, Archivematica, які дозволяють організувати структуроване зберігання даних та полегшують доступ користувачів до електронних ресурсів. Застосування цих технологій дає можливість не лише розширити доступ до архівів, але й підвищити ефективність оброблення та зберігання даних.

Обов'язковими складниками модернізації сучасної архівної установи є:

1) розроблення та впровадження електронної системи опису архівних фондів для централізованого управління метаданими й автоматизованого пошуку документів;

2) цифрова трансмісія архівних матеріалів з метою збереження оригіналів у електронному форматі й розширення доступу до інформаційних ресурсів;

3) створення онлайн-платформи для подання запитів від фізичних та юридичних осіб до архівної установи;

4) інтеграція до архівного фонду документів електронного й паперового форматів для забезпечення гнучкого підходу щодо управління та довготривалого збереження архівних даних [2, с. 34].

Найпоширенішим інструментом роботи з ретроспективними документами закладу освіти є цифровий архів – структурована система збору електронних документів, яка забезпечує надійність їхнього зберігання, конфіденційність, розмежування прав доступу, а також

дозволяє відстежувати історію використання документа, здійснювати швидкий та зручний пошук.

Система архівування електронних документів уможлиблює класифікування документів за типами й видами, залежно від їхнього призначення та потреб, а також проведення релевантного пошуку документів за ключовими словами, реквізитами й іншими параметрами [1, с. 16]. Додатково система гарантує цілісність архівних матеріалів, забезпечує доступ багатьох користувачів до документів та дає можливість організувати роботу співробітників відповідно до професійних обов'язків і рівнів доступу.

Крім того, електронний архів забезпечує оперативний пошук необхідної інформації як за каталогами документації, так і за її реквізитами, а також надає можливість перегляду, редагування та друку внесених до системи документів. Такий підхід сприяє підвищенню ефективності управління архівними матеріалами, оптимізації процесів документообігу та інтеграції сучасних цифрових технологій у сферу архівної справи.

Диджиталізація документів архіву як система охоплює такі елементи: персонал, залучений до процесу цифровізації; програмне та технічне забезпечення для розпізнавання вмісту; документи, які потрібно перевести в цифровий формат [3, с. 214].

Перспективою розвитку цифрових архівів є застосування штучного інтелекту та машинного навчання для автоматичного класифікування, розпізнавання рукописних текстів і виявлення історичних зв'язків між документами; розвиток блокчейн-технологій з метою фіксації історії змін документів, перевірки автентичності та забезпечення прозорості доступу; створення інтерактивних платформ з елементами доповненої та віртуальної реальності для презентації архівних матеріалів широкій

аудиторії. Такі тренди сприятимуть підвищенню рівня доступності архівних матеріалів і формуванню нового погляду на архівну справу як сучасну цифрову екосистему знань.

Водночас, застосування цих технологій супроводжується низкою викликів: необхідність гарантувати безпеку та конфіденційність даних, дотримуватися правових норм, забезпечувати сумісність із наявною інфраструктурою й адаптувати персонал до нових інструментів.

Переведення у цифровий формат архівних документів освітньої установи забезпечує низку переваг, зокрема підвищення ефективності управління інформацією для оптимізації трудових, фінансових та часових ресурсів. Електронна версія дозволяє зберігати великий обсяг документних ресурсів, мінімізує ризики втрати чи пошкодження їх, а також зменшує імовірність пошкодження оригіналів, адже користувачі працюють із цифровими копіями. Також цифровізація сприяє стандартизації архівної роботи, а сучасні програмні рішення уможливають часткову або повну реставрацію електронних документів.

Отже, упровадження інформаційних технологій для автоматизації роботи архівного відділу закладу освіти є важливим етапом модернізації управління документами. Сучасні програмні рішення сприяють створенню відкритих, безпечних та доступних архівів, які відповідають сучасним викликам освітньої сфери.

Список використаних джерел

1. Бойко П., Кравець Р., Марковець О. Електронний архів як засіб швидкого доступу до управлінської інформації. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 4. С. 14–21.
2. Василенко Д. П., Бутко Л. В. Пріоритетні напрями цифровізації архівної справи. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2021. № 4. С. 32–38.
3. Марковець О. В., Горова В. О., Бойко П. О. Створення електронного архіву закладу вищої освіти: особливості оцифрування службових документів та програмна реалізація інформаційного ресурсу. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2024. № 65. С. 208–226.